

ANNE ŞEFKATİYLE^{*}
Andrey PLATONOV^{**}

Çev. Hadi BAK^{***}

Artyom annesine, Yevdokiya Alekseyevna'ya:

-Büyüdüğümde okula gitmeyeceğim! dedi. Gerçekten, değil mi?

-Gerçekten, - dedi annesi. Ne gerek var ki gitmene!

-Ne gerek var ki? Hiç... Birden ben okula gidersem, sen de beni özlersin. Gerek yok!

-Gerek yok, dedi annesi, gerek yok!

Yaz bitince, Artyom yedi yaşını doldurunca, Yevdokiya Alekseyevna, oğlunu elinden tuttu ve onu okula götürdü. Artyom annesinden kaçmak istedi ama annesinin elinden elini çekemedi, çünkü annesinin elleri, öncesinde olduğundan daha sertti.

-E peki! dedi Artyom. Ama eve erken döneceğim! Erkenden, doğru mu?

-Erkenden, erkenden, - diye cevapladı annesi. – Biraz okursun ve eve gelirsin.

-Evet, birazcık- diye kabul etti Artyom.- Sen de beni evde özleme!

-Hayır, oğlum, hayır özlemeyeceğim.

-Hayır, birazcık özle, -dedi Artyom. – Senin için bu daha iyi olur. Oyuncuklarımı köşeden toplamana gerek yok: ben eve gelir gelmez oyuncuklarımla oynayacağım, eve koşarak geleceğim.

-Ben seni bekleyeceğim, dedi annesi. Sana oladya¹ pişireceğim.

-Beni bekleyecek misin? – diye sevinerek sordu Artyom.- Senin için acı olacak ama biliyorum beni dört gözle bekleyeceksin! Benim için ağlama ha, korkma da, ha bak ölme ha, beni bekle.

-E tamam artık! Diyerek güldü annesi. Seni bekleyeceğim tatlım, korkma ölmeyeceğim.

-Nefes al ve beni bekle, o zaman ölmezsin- dedi Artyom. –Bak, ben nasıl nefes alıyorum, sen de öyle yap.

Annesi derin bir nefes aldı, durdu ve oğluna ileriye gösterdi. Orada, sokağın sonunda, yeni büyük bir ahşap okul var- onu yazın inşa etmişlerdi- okulun arkasında ise balta girmemiş bir orman vardı. Buradan okul biraz uzaktaydı, oraya kadar on, on bir tane bahçeli ev sıralanıyordu.

-Şimdi tek başına git, dedi annesi.- Tek başına yürümeye alış. Okul orada, görüyor musun?

-E işte! Orada!

^{*} Bu yazı, Andrey Platonoviç'in "Öyküler"[Povesti i Raskazı – M.: Hudoj, lit., 1983. – 510 c. (Klassiki i Sovremenniki. Sovyet. Lit-ra)] adlı eserinde yer alan "ЕЩЁ МАМА" adlı öykünün (s. 336-344) Rusçadan Türkçeye çevirisidir.

^{**} Sovyet dönemi Rus yazarları arasında yer alan Platanov'un gerçek adı Andrey Platonoviç Klimentov'dur. 1899-1951 yılları arasında yaşamıştır.

^{***} Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, el-mek: hadi.bak@atauni.edu.tr

¹ Oladya: Türk mutfağında da bulunan, hamurdan yapılıp tavada kızartılan bir tür krep, (Pişi)

-E hadi git, git, Artyomuşka, tek başına git. Öğretmenin sözünü dinle, o senin öz annen olacak.

Artyom düşünmeye daldı.

- Hayır, o senin yerini alamaz. – Sessizce söyledi Artyom. -O yabancı.

-Alışırısın, Apollinariya Nikolayevna sana anne gibi gelir. E hadi git!

Annesi, Artyomu anlından öptü ve o, tek başına uzaklaştı. Uzaklaşırken, annesine arkandan baktı. Annesi yerinde duruyor ve ona bakıyordu. Artyom annesi için ağlamak ve ona dönmeyi istedi, ama ilerlemeye devam etti, çünkü annesini kırmak istemiyordu. Annesi ise Artyom'a koşmak, onu elinden tutmak ve eve geri götürmek istedi, fakat sadece derin nefes çekti ve eve yalnız başına döndü.

Kısa bir süre sonra Artyom yine annesine bakmak için arkasına baktı. Ancak artık annesi orada yoktu. Yeniden tek başına ağlayarak yürümeye devam etti. O an, bir kaz çitten boynu çıkardı, tısladı ve Artyom'un pantolonu gagası ile sıkıştırıp onu bacağından ısırdı. Artyom acele uzaklaşarak kazdan kurtuldu. 'Bu korkunç vahşi kuşlardır.' 'Onlar kartallar ile beraber yaşıyorlar.' Diye düşündü Artyom.

Diğer bir bahçe avlusunun kapıları açıldı. Artyom gözleri çapaklı tüylü bir hayvan gördü, kuyruğunu Artyom'a kaldırmasına rağmen hayvan sert duruyor ve ona bakıyordu.

“Sen de kimsin?” diye düşündü Artyom.- Kurt mu ne? Artyom, annesinin gittiği tarafa, onun görünüp görünmediğine, baktı. baktı. Ya bu kurt peşinden koşarsa? Annesi gözüküyordu, muhtemelen artık evdeydi, bu iyi bir şeydi, kurt onu yiyemez. Aniden tüylü hayvan başını çevirdi ve Artyom'a sessizce hırladı.

Artyom, köpek Juçkayı tanıdı.

-Juçka, bu sen misin?

-Hrrr-r-r! Diye seslendi kurt sanılan köpek.

-Hele bir bana dokun! – dedi Artyom. –Sen bir dokun! O zaman sana ne olacağını biliyor musun? Ben okula gidiyorum. İşte orada, okul gözüküyor.

-Juçka mmm, - diye ses çıkardı sessizce ve kuyruğunu salladı.

-Eh, ne uzakmış bu okul!- nefes aldı Artyom ve yürümeye devam etti.

Birisi Artem'in yanağına derisini delercesine, canını acıtarak hızlı bir tokat attı.

-Sen kimsin? Artyom korkmuştu.- Niye kavga ediyorsun, ben de sana gösteririm...

-Okula gitmeliyim. Öğrenciyim.- Anlıyor musun?

Etrafına baktı ama kimse yoktu, kimseyi göremedi, sadece rüzgârın sesi dökülmüş yapraklardan geliyordu.

-Saklandın mı?–Cesaretin varsa çık ortaya! Dedi Artyom.

Yerde büyük bir tatarcık böceği vardı. Artyom onu kaldırdı ve sonra dulavratotunun üzerine koydu.

- Senin benim üzerime rüzgâr mı attı? Şimdi yaşayacaksın, yaşa yakında kış geliyor. Böyle diyerek Artyom, geç kalmamak için okula koştu. Önce çitin yanından geçen yoldan koştu, oradan bir hayvan Artyomun üzerine sıcak nefesini vererek “-Ffurfurçı...” dedi

-Bana dokunma, benim zamanım yok! Dedi Artyom ve sokağın ortasından koşmaya başladı.

Okulun bahçesinde çocuklar oturuyordu. Artyom onları tanımadı, başka köylerden gelmiş olmalıydılar, uzun süre önce okumaya başlamış ve akıllıydılar, çünkü Artyom onların ne dediklerini anlamıyordu.

-Sen kalın harfler ile nasıl yazılacağını biliyor musun? Vay! Dedi diğer köyden gelen çocuk...

- Diğer iki çocuk ise şöyle diyorlardı:

-Afanasiy Petroviç bize hortum böceklerini göstermişti.

-Biz onları geçtik bile. Kuşların bağırsağına kadar öğrendik.

-Siz bağırsaklara kadar mı ancak, biz bütün kuşları, tüy türlerine kadar işledik bile.

-“Ben ise hiçbir şey bilmiyorum” düşündü. Artyom, ben sadece annemi seviyorum!

Eve geri mi dönsem acaba!

Zil çaldı. Okul kapısının eşiğine öğretmen Apollinariya Nikolayevna çıktı ve zilin çalması bitince dedi ki:

-Merhaba çocuklar! Buraya gelin, bana doğru gelin. Bütün çocuklar okula girdiler, bir tek Artyom bahçede durmaya devam etti.

Apollinariya Nikolayevna ona yaklaştı:

-Sana ne oldu? Korktun mu yoksa?

-Ben anneme gitmek istiyorum’ dedi Artyom, ‘üzünü kollarıyla saklayarak.’

-Yok, artık annen yok! Dedi öğretmen. Okulda ben senin annenim.

Artyomu kucağına aldı ve sınıfa götürdü. Artyom gizli gizli öğretmenin yüzüne baktı. Öğretmenin yüzü beyaz, iyi niyetli, neşeli gözler ile ona bakıyordu, sanki küçük bir çocukmuş gibi onunla oyun oynamak istiyordu. Ondan gelen koku annesinin kokusu gibiydi, sıcak ekmek ve kuru ot gibi kokusuydu.

Apollinariya Nikolayevna sınıfta Artyom’u sıraya oturtmak istedi, ama o korkudan ona sarılıyor ve kucağından inmiyordu. Apollinariya Nikolayevna masaya oturdu ve çocuklara ders vermeye başladı, Artyom’u ise kucağında bıraktı.

- Buna bakın hele, o kadar şişmansın ve kucakta oturuyorsun- Dedi bir çocuk.

-Ben şişman değilim! Dedi Artyom. Beni kartal ısırды, yaralıyım.

Öğretmenin kucağından indi ve sıraya oturdu.

-Nerede?- sordu öğretmen.- Yaran nerede? Göster yararı bana, göster!

-İşte burada! Artyom kazın ısırдыğı yeri gösterdi.

Öğretmen ayağına baktı.

-Dersin sonuna kadar ölmezsin değil mi?

-Ölmem, dedi Artyom.

Artyom, öğretmenin derse ne konuştuğunu dinlemiyordu. Pencereden uzaktaki beyaz bir buluta bakıyordu; bulut gökyüzünde annesinin yaşadığı, evlerinin olduğu yere doğru gidiyordu. Acaba yaşıyor mu? Herhangi bir şeyden ölmemiş midir?- Darya nine ilkbaharda aniden ölüvermişti. Belki de evleri o yokken yanmıştır, çok oldu Artyom evden çıkalı, her şey olabilir.

Öğretmen çocuğun kaygısını fark etti ve ona sordu:

-Ne oldu, Artyom Fedorov, ne düşünüyorsun? Niçin beni dinlemiyorsun?

-Yangından korkuyorum, evimiz yanacak.

-Yanmayacak. Çiftliktekiler ona bakar, yangını söndürür.

-Bensiz mi söndürürler? Diye sordu Artyom.

-Sensiz hallederler.

Dersler biter bitmez Artyom eve koşmaya başladı.

-Bekle, bekle, dedi Apollinariya Nikolayevna. Geri dön, sen yaralısın.

Çocuklar dediler ki:

-Buna bakın hem yaralı hem de koşuyor!

Artyom kapıda durdu, öğretmen ona yaklaştı ve onu ellerinden tutarak yanına aldı. Öğretmen okul binasında, fakat girişi farklı yerde bulunan evde yaşıyordu. Apollinari Nikolayevna'nın odası gül kokuyordu; dolaptaki bulaşıklar hafifçe tokuşturuyordu; her yer temiz, güzelce toplanmış idi.

Apollinari Nikolayevna Artyom'u sandalyeye oturttu, leğenden sıcak su ile bacağımı yıkadı ve kırmızı noktayı -kazın ısırığını- beyaz gazlı bir bezle sardı.

-Annen üzülecek! Dedi Apollinari Nikolayevna. -Üzülecek!

-Üzülmecek! Diye cevapladı Artyom. O, aladya piřiriyor.

-Hayır, üzülecek, diyecek ki Artyom niçin bugün okula gitti? Orada hiç bir şey öğrenmedi, ama öğrenmek için gitmişti. Demek ki annesini kandırdı, yani beni sevmiyor diye düşüncecek annen ve ağlayacak.

-Gerçekten mi! Korktu Artyom.

-Gerçekten. Haydi, bir şeyler öğrenelim.

-Ama azıcık, dedi Artyom.

-Tamam, azıcık olsun. Kabul etti öğretmen. Hadi, buraya gel, seni yaralı.

Öğretmen onu kollarına aldı ve sınıfa götürdü. Artyom düşmekten korkuyordu ve öğretmene sıkıca tutunuyordu. Artyom annesinden hissettiğİ sessiz ve güzel kokuyu yeniden hissetti, ona yakından bakan yabancı gözler sinirli değildi, uzun süre tanıdık gibiydi. 'Korkmuyorum.' Düşündü Artyom.

Sınıfta Apollinari Nikolayevna tahtaya bir kelime yazdı ve dedi ki:

-“Anne” kelimesi böyle yazılır. Ve bu kelimenin harflerini defterine yazmasını söyledi. - Bu benim annem hakkında mı? Diye sordu Artem.

-Evet, senin annen hakkındadır.

Artyom dikkatli bir şekilde tahtada yazılan harfleri defterine yazmaya başladı. Yazmaya çalıştı ama eli, onu dinlemiyordu, o ona yazılması nasıl gerektiğİni söylese de eli kendi başına defterde dolanıp 'anne'ye benzemeyen harfleri yazıyordu. Hayal kırıklığına uğrayan Artyom 'anneyi' gösterecek kelimenin harflerini tekrar ve tekrar yazmaya çalışıyordu. Öğretmen sevinç dolu gözlerini ondan hiç ayırtmıyordu.

-Aferin sana! Dedi Apollinariya Nikolayevna.

O, Artyom'un harfleri artık doğru ve düzgün bir şekilde yazabildiğİni gördü.

-Bana biraz daha öğret!' Artyom rica etti. Bu hangi harf: işte bu- elleri belinde olan harf? **(Φ)²

-Bu F harfi, dedi Apollinariya Nikolayevna.

-Peki, kalın yazı ne demektir?

-Bunlar ise işte böyle kalın harflerdir.

-İyi beslenmiş mi? Diye sordu Artyom. Öğretecek başka bir şey daha kalmadı mı?

² Kiril Alfabesinde F Harfi

- Nasıl yani hiç bir şey öğretmeyeceğim? Bak şuna sen!-Dedi öğretmen. – Yaz! Tahtaya: “ vatan” kelimesini yazdı.

Artyom tahtadaki kelimeleri defterine yazıyordu ama aniden durdu ve dışarı kulak verdi. Dışarıda birisi, korkunç bir ses tonuyla ” u-u!” diye bağırıyordu, hemen ardında sanki yer altından çıkmış gibi ”N-n-n” diye bir ses geldi.

Ve Artyom pencereden siyah başlı öküzün kafasını gördü. Öküz Artyom’a kan dolu gözüyle bir bakış attı ve okula doğru yürüdü.

-Anne! Diye bağırdı Artyom. Öğretmen çocuğu kaptı ve onu sıkıca göğsüne bastı.

-Korkma! Dedi. Korkma, küçüğüm. Seni ona vermeyeceğim, sana dokunmayacak.

-U.u.u.uu.u diye gürlledi öküz.

Artyom Apollinariya Nikolayevnanın boyunu kollarıyla sardı, o da elleriyle onun başını okşuyordu.

-Öküzü kovacağım. Ama Artyom inanmadı.

-Öyle mi? Sen annem değil misin?

-Annen! Şimdi senin annenim.

-Sen artık annem misin? Annem orada, sen de annesin ve buradasın.

-Ben de. Ben de senin annenim.

Sınıfa elinde kamçı, toz toprak içinde yaşlı bir adam girdi. Eğildi ve dedi ki:

-Merhaba, hanım! Çok susadım içmem için kvas ya da su yok mu?

-Siz kimsiniz? Diye sordu Apollinariya Nikolayevna.

-Biz uzaklardan geldik. Diye cevapladı yaşlı adam. Buradan geçip gideceğiz. Görev geriği öküzleri götürüyoruz. Nasıl sesler çıkarıyorlar, duyuyor musunuz? Vahşi hayvanlar!

-Sizin öküzleriniz çocukları yaralayabilirler- dedi Apollinariya Nikolayevna.

-Yok, daha neler! Darıldı yaşlı adam. -Ben ne yapıyorum burada? Çocukları ben korurum!

Yaşlı çoban matarasından ısınmış olan suyun yarısını içti, çantasından kırmızı bir elma çıkardı ve onu Artyom’ a verdi. -“ Ye” dedi, dişlerini bile ve uzaklaştı.

-Peki ya benim daha başka annelerim de var mı? Uzaklarda bir yerlerde? Diye sordu Artyom.

-Tabi ki var. Diye cevapladı öğretmen. Senin çok annen var.

-Peki ya neden çok?

-Öküz seni boynuzlamasın diye. Bütün vatanımız, senin annendir.

Biraz sonra Artyom eve gitti, sonraki sabah erkeden okula gitmeye hazırlandı.

-Nereye gidiyorsun? Daha erken. Dedi annesi.

-Ben öğretmenim Apollinariya Nikolayevnanın yanına gidiyorum.” diye cevapladı

Artyom.

- Nasıl bir öğretmen? İyi mi bari?

-Beni özlemiş olmalı. Dedi Artyom. -Gitmem lazım.

Annesi eğildi ve oğlunu öptü.

-Evet, artık yavaş yavaş git ve orada oku ve büyü.